

Hovedmedlemmer: _

Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Norges Linforening
Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag

Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Kulturarv
Foreningen SKIPET
Norsk Sleksthistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Norsk Forening for Luftfartøyvern

Assosierte medlemmer

Norges Bygdekvinnelag
Norsk Luftsportsforbund

Oslo, 15. mars 2020

Kulturdepartementet

Kopi: Statsråd Abid Q. Raja
Statssekretær Knut Aastad Bråten

Innspill til statsbudsjettet 2021: behov for et helhetlig kulturarvløft

Kjære Kulturdepartementet,

Dere er ansvarlig for å ta vare på store deler av kulturarven vår. Det er et viktig ansvar, som krever politisk vilje. Kulturvernforbundet setter stor pris på at kulturvern er løftet høyere på den politiske agendaen, ikke minst ved at vern og formidling av kulturarv er tatt med som ett av de nasjonale kulturpolitiske målene i Kulturmeldingen. Dette må følges opp i statsbudsjettet. Det krever en helhetlig strategi, og samarbeid med øvrige departement.

Kulturarven er viktig for oss. Den sier noe om historien og identiteten vår, om hva som har formet oss og hva som er unikt oss, enten det er byggeskikk, folkedrakter eller mattradisjoner. Kulturarv gir oss tilhørighet og stolthet, og bidrar til kunnskap og forståelse for de som kommer utenfra.

Kulturarv må dessuten ses i en større sammenheng. Levende tradisjoner, kulturminner og kulturhistoriske miljøer har stor betydning for reiseliv, sysselsetting, boligpriser og trivsel. Dette er beskrevet i en rekke økonomiske og samfunnsmessige analyser. Kulturvern har også en viktig kobling til klimaspørsmål, noe som har fått økt fokus de siste årene. Å ta vare på det vi har i stedet for å kjøpe nytt er noe av det mest effektive vi kan gjøre for å redusere klimaavtrykket vårt. Dette gjelder alt fra klær til gjenstander og bygninger. Denne bevisstheten må økes, og kunnskapen om håndverk og teknikker videreføres. Kulturarv er med andre ord en betydelig ressurs for samfunnet, med stort potensiale for bærekraft og verdiskaping.

Det er mange politiske prosesser på gang som er viktige for der fremtidige forvaltningen og utviklingen av kulturarven. Blant disse er oppfølging av Kulturmeldingen, utarbeiding av ny Kulturminnemelding og Museumsmelding, ny arkivlov, regionreform, nye læreplaner og strategien for kultur og reiseliv.

De politiske føringene er også viktige for å ivareta våre internasjonale forpliktelser, herunder FNs bærekraftsmål, Faro-konvensjonen, UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv og UNESCO-konvensjonen om ivaretagelse av verdensarven. For å imøtekomme de nasjonale målene og internasjonale forpliktelsene kreves det en helhetlig strategi.

De siste årene har vi sett en betydelig og nødvendig satsing på AMB-sektoren. Kulturminnefondet har også fått en solid økning, med tilskuddsmidler som går til de private eierne av kulturminner. Dette støtter vi opp om.

Men det er en sektor som ikke har blitt med på løftet, og det er det frivillige kulturvernet.

Vi minner om kulturvernorganisasjonenes viktige rolle med å ta vare på kulturarven, dokumentere og formidle historien og videreføre kunnskap og levende tradisjoner. Våre 26 landsdekkende medlemsorganisasjoner har over 250 000 medlemmer landet over, som bidrar med over 6 millioner timer i året. For å nå de politiske målene og de internasjonale forpliktelsene må vi være del av strategien!

Kulturvernorganisasjonene har spisskompetanse på sine områder. Vi trenger denne kompetansen for å ta vare på kulturarven og føre kunnskap videre. Dette ble slått fast i Stortingsmelding 35 «Framtid med fotfeste» (2012-2013), som kartla utfordringene med å nå 2020-målene. Mangelen på håndverkskompetanse var en gjennomgående utfordring i alle de ti bevaringsprogrammene. Denne type kunnskap må tilbys i det offentlige skoleløpet. I tillegg må det legges til rette for læringsarenaer og kursvirksomhet. Fra 2021 flyttes Studieforbundets kursvirksomhet innen kultur og tradisjon fra Kunnskapsdepartementet til Kulturdepartementet.

Kulturvernorganisasjonenes kompetanse er anerkjent. Flere av organisasjonene er akkrediterte UNESCO-rådgivere. Andre har vunnet prestigetunge internasjonale priser for innsatsen. Den frivillige innsatsen berømmes i Stortingsmeldinger og NOUer, og organisasjonene samarbeider med både museer og arkiver. Likevel er det kun 1/3 av Kulturvernforbundets 24 medlemsorganisasjoner som mottar driftsstøtte. Det har i realiteten ikke vært noen utvikling på bortimot 30 år!

Vi ser nå en økt interesse fra myndighetene for å få bedre kunnskap om det frivillige kulturvernet. Flere utredninger og kartlegginger er under arbeid. Vi håper at dette vil bidra til å øke kunnskapsgrunnlaget om feltet, og en forståelse av at det frivillige kulturvernet må være en del av kulturvernpolitikken, og ikke bare frivillighetspolitikken. Vi påpeker her at vi støtter opp under målene i frivillighetsmeldingen. Frivillighet er viktig i seg selv, som arena for demokrati, læring, inkludering og sosialt fellesskap. Momskompensasjonen er svært viktig for de frivillige organisasjonene, og ikke minst lokallagene. Det er derfor viktig at denne økes. Den kan imidlertid ikke erstatte driftsstøtte til sentralleddene.

Vi anmoder regjeringen om å gå inn for et kulturvernløft, der også det frivillige kulturvernet inngår. Vi ber om at det nå settes av midler til dette i statsbudsjettet for 2021. Det må legges til rette for en styrking av det frivillige kulturvernet i statsbudsjettet gjennom:

- Økt driftsstøtte til kulturvernorganisasjonene (kap 328, post 55: + 13 mkr øremerket kulturvern)
- Prosjektmidler til hele feltet (kap 328, post 55)
- Støtte til kompetanseheving (styrke studieforbundet kultur og tradisjon)
- Satsing på design, utvikling og innovasjon av salgsprodukter og opplevelser basert på kulturarv
- Reiselivssatsingen må finne løsninger for betaling av fellesgoder, herunder vedlikehold av kulturarv
- Full, rettighetsbasert momskompensasjon

Vi informerer om at vi sender tilsvarende brev til Klima- og miljødepartementet og Samferdselsdepartementet, for å styrke de organisasjonene som hører hjemme under deres respektive ansvarsområder.

Lykke til i budsjettprosessen!

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne
Generalsekretær, Norges kulturvernforbund